

Čopov steber v Triglavski steni

Vzpon, ki se je zapisal med legende

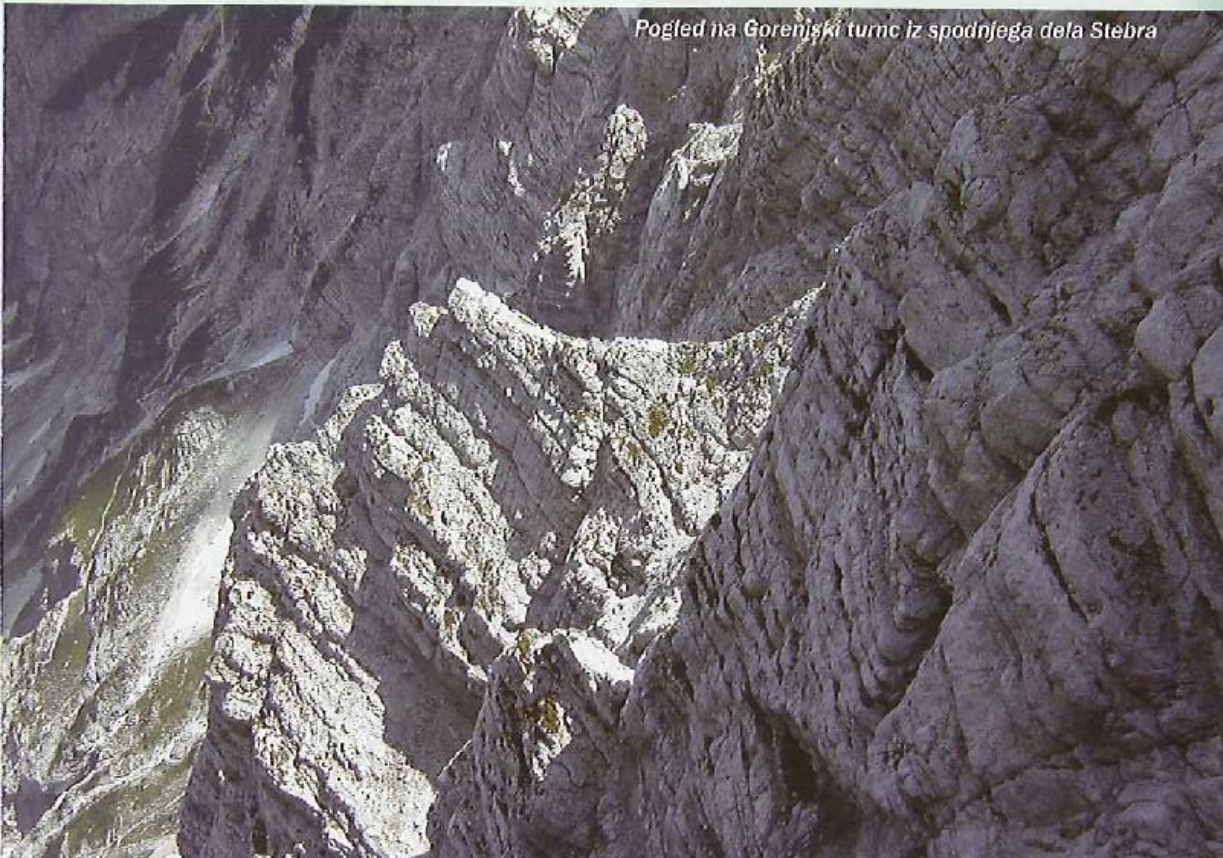
Ne vem, ali je v naših stenah še kakšna smer, o kateri bi se toliko govorilo, in ne vem, ali je pri nas sploh kakšna smer, ki bi svojo razburljivo zgodovino tako odkrito postavljala pred oči javnosti, tudi tiste, ki je sicer alpinizem in dogajanje v zvezi z njim ne zanimata prav posebno. Čopov steber se je pač zapisal med legende. Legendarna je smer sama, legendarna pa sta tudi njena avtorja. Eden, tisti, ki je smeri dal ime, še posebno. Menda ga ni Slovenca, ki ne bi vsaj kaj malega vedel o Čopovem Joži z Jesenic, slovitcu plczalcu skalašu, gorskem reševalcu in vodniku. Tisti pa, ki jim je alpinizem blizu, enako spoštljivo govorijo tudi o Joževi soplezalki Pavli Jesihovi.

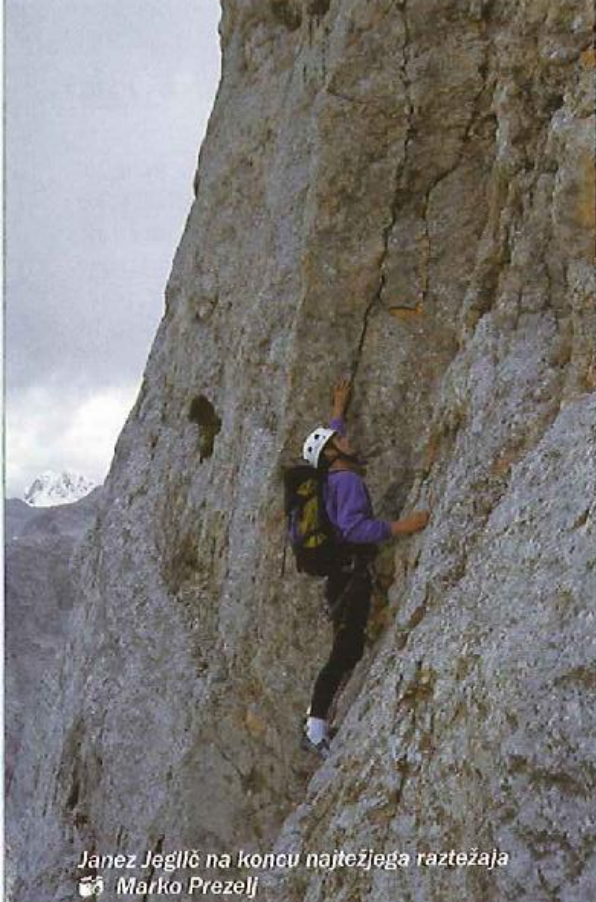
Zgodba je stara šestdeset let, vendar njene korenine segajo dlje v herojsko dobo slovenskega alpinizma, v leta med obema velikima svetovnima vojnama, ko so predvsem skalaši v slovenskih stenah pisali knjigo prvenstvenih osvajanj. Velike stene in težke smeri so bile druga za drugo premagane, v največji in najmogočnejši, Triglavski severni steni, pa je ostajal nedota-

knjen, deviški, osrednji steber. Rahlo so se ga dotaknili skalaši Čop, Potočnik in Tomišek, ko so preplezali Gorenjsko smer prek slovite Ladje v vzhodnem boku, ter Nemca Prusik in Szalay, ki sta svojo smer, imenovano Prusikova, potegnili po zahodnem boku osrednjega stebra. In to je bilo do druge vojne vse.

26. junija 1945 je bilo v Vratih mirno, kot da vojne, ki se je končala pred poldrugim mesecem, ne bi bilo. Dolina je bila kot zapuščena, še bolj pa mogočna stena nad njo, le dvoje plczalcev se je navezovalo na vrvi pri vstopu v dobro staro Nemško smer. Seveda, bila sta Joža Čop in Pavla Jesih, sprva namenjena »kar tako malo pogledat po steni«, obujat bogastvo predvojnih spominov, predvsem pa potešit skelečo željo po stiku s triglavskimi skalami, ki sta jo morala z muko zadrževati v sebi dolga štiri leta vojne. Vendar je predvsem Joža ves čas potihom mislil na steber, mislil in to misel nekje na Zlatorogovih policah tudi na glas povedal. Kadar pa se je on za kaj odločil, je ni bilo sile, ki bi ga odvrnila od tega. Velika pustolovščina se je tako začela.

Pogled na Gorenjski turnc iz spodnjega dela Stebra

Janez Jeglič na koncu najtežjega raztežaja
 Marko Prezelj

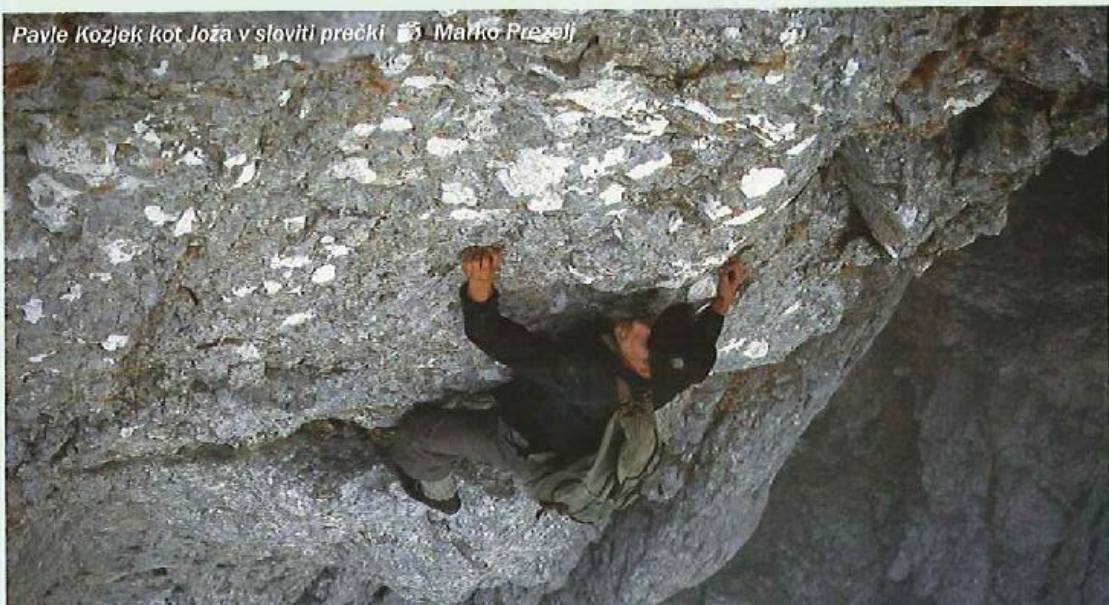
ralo biti tudi v skriti kamrici srca slehernega goram zapisanega človeka, kajti to, kar je storil Joža potem, ko je mojstrsko zmogel grozeče previse osrednjega stebra, presega meje dolžnosti. Ne le, da je odhitel po pomoč za obnemoglo Pavlo, ki je ostala v steni, ampak se je z reševalci takoj vrnil na rob stene in vodil reševalno akcijo. Po treh dneh nečloveških naporov, po dveh neudobnih bivakih brez prave opreme, kakršno poznamo danes ... Še zdaj, po šestih desetletjih, lahko zgolj ugotavljamo, da je šlo za dejanje velikega mojstra, predvsem pa velikega človeka, in zato se lahko le strinjamo s Francetom Avčnikom, prvim izmed ponavljavcev smeri v stebri, ki je odločno poimenoval smer po prvem, ki jo je preplezal. Naj bo Čopov steber, je zapisal.

Čopov steber je bil veliki finale skalaške generacije in je dolga desetletja ostajal preizkusni kamen za mlade alpinistične rodove, ki so začeli stopati v svet šeste težavnostne stopnje. Kdor je »zlezal Čopa«, je bil goden za clito. In tako je menda še danes, čeprav so sodobni ekstremisti meje zmogljivosti prestavili krepko više, v večje previse in težje stene. Čopov steber je bil in ostaja alpinistični izziv, tako kot tista druga klasična smer v Špiku, Mirina Direktna. To sta smeri, ki ju pravi alpinisti preprosto morajo preplezati.

Omenili smo že burno zgodovino te smeri in res so njene skale vidle veliko veselja, veliko žalosti in obupa, videle so mojstre pri delu in

Tisto, kar se je potem štiri dni dogajalo v steni, je dobro znano in je bilo velikokrat natančno opisano. O tem tako v alpinističnem kot v moralnem pogledu velikem dejanju, katerega glavni junak je bil Joža Čop, imamo Slovenci celo roman (Tone Svetina: Stena), zapisano pa bi mo-

Pavle Kozjek kot Joža v slaviti prečki Marko Prezelj

Varovallšce pod zadnjim raztezajem, je na izpostavljeni polički. Boris Strmsek

takšne, ki njenim izzivom nikakor niso bili kos. Videle so hitre in počasne naveze, videle so samohodce; pravzaprav je bil prvi samohodec v stebri kar Čopov Joža sam, saj je nenavezan izplazal prek morda najtežjega mesta v celotni smeri, izjemno izpostavljene previsne izstopne prečnice, v lažji svet tik pod robom stene. In potem je sledilo dejanje, ki ga lahko uvrstimo ob bok Čopovemu. Prvi zimski vzpon, ki so ga leta 1968 opravili Stane Belak - Štrauf, Aleš Kunaver in Tone Sazonov - Tonač. Prava drama v pobeselem snežnem neurju je trajala teden dni in spravila na noge skoraj vse slovenske gorske reševalce, vendar jim k sreči ni bilo treba v akcijo, v kateri glede na nemogoče vremenske razmere tako ali tako ne bi veliko opravili. Zimski junaki so izplezali sami in tudi sami sestopili do Velega polja. Tam jih je čakalo močno reševalno moštvo.

Čopov steber je doživel tudi filmski krst s celovečernim filmom Matjaža Fištravca, v katerem sta Joža in Pavlo igrala gledališka igralca Borut Veselko in Mirjam Korbar, v resničnih plezalnih prizorih pa sta ju zamenjevala njuna

naslednika Marija Štremfelj in Pavle Kozjek. Kolikokrat pa je bil steber »tarča« najrazličnejših snemanj in fotografiranja, ne ve nihče; vemo le, da ni knjige ali monografije o Julijcih, v kateri ne bi imela častnega mesta slovitá podoba v zatrepu doline Vrat - Triglavska severna stena.

Naj mi bo na koncu dovoljeno še nekaj osebnega. S Čopovim stebrom sem se prvič srečal, ko sem komaj prestopil prag jeseniškega alpinističnega odseka. Bilo je davnega julija 1963, ko sva nekega lepega dne pod skrbno plezalsko roko Tineta Miheliča in mojstranskega Tenzinga, Lojza Pezdirnika, neučakano hitela po Zlatorogovih policah proti Gorenjskemu turncu podpisani in njegova jeseniška vrstnica Jožica (takrat še Trček, pozneje pa Belak). Brez izkušenj s šesto stopnjo sva varno »spravljena« na vrh najinih soplezalcev zmogla to čudovito smer; sam sem se pozneje še vračal k njej. Le kdo se ne bi vračal k simfoniji strmega plezanja, elegantni navpičnici, ki ne vodi le na vrh mogočnega stebra, ampak, nekoliko čustveno rečeno, prav med zvezde.